

DE LEIDSE RECHTSWINKEL

Jaarverslag 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
2. Doelstelling en strategie	5
3. Organisatie	6
3.1. ALGEMEEN	6
3.2. BESTUUR	6
3.3. AFDELINGSVOORZITTERS	7
3.4. MEDEWERKERS	7
3.5. RAAD VAN ADVIES	8
3.6. SUBSIDIËNTEN	8
3.7. PARTNERS	8
4. Externe contacten	10
5. Cliëntenoverzicht 2021	12
5.1 CLIËNTENAANTAL ONDERVERDEELD NAAR GEMEENTE	12
5.2 CLIËNTENAANTAL ONDERVERDEELD NAAR AFDELING	12
5.3 CLIËNTENAANTAL ONDERVERDEELD NAAR MAANDEN	13
6. De afdelingen nader beschouwd	14
6.1. Inleiding	14
6.2. ARBEIDSRECHT	14
6.3. BELASTINGRECHT	16
6.4. CONSUMENTENRECHT	17
6.5. IMMIGRATIERECHT	18
6.6. PERSONEN- EN FAMILIERECHT	19
6.7. STRAF- EN BURGERLIJK PROCESRECHT	21
6.8. WONEN EN OVERHEID	23
7. Nawoord en toekomstvisie	25

Voorwoord

Als voorzitter van het bestuur breng ik u op de hoogte over de ontwikkelingen op De Leidse Rechtswinkel van het afgelopen jaar. Het jaar 2021 kan worden gezien als het eerste jaar waarin stappen worden gezet om de nadelige gevolgen van de corona pandemie achter ons te laten en als Rechtswinkel weer volwaardig te draaien. Dit jaar heeft daarom een groot aanpassingsvermogen en veel flexibiliteit van onze medewerkers geëist. Meermaals hebben wij meer dan de volledige inzet van hen moeten verzoeken om als Rechtswinkel goed uit deze pandemie te komen. Wij danken iedereen voor hun grootse inzet en aanpassingsvermogen. Dit aanpassingsvermogen van ons personeel kenmerkt de normen en waarden van waar de Rechtswinkel voor staat. Met personeel dat zich op vrijwillige basis volledig inzet om iedereen te voorzien van de rechtshulp die hem toekomt. Zodoende is de Rechtswinkel van onmiskenbaar belang voor de gemeente Leiden en haar omgeving en zijn wij vol trots dat wij de gemeente en haar omgeving al 50 jaar van adviezen mogen voorzien. Na kort gesloten te zijn geweest in januari en februari heeft De Leidse Rechtswinkel de rest van het jaar haar deuren open mogen houden waardoor cliënten op fysieke spreekuren te woord konden worden gestaan. Afgelopen jaar was een stijging in het aantal cliënten te zien ten opzichte van het jaar daarvoor. Onze medewerkers en cliënten waren blij dat ze weer fysiek te woord konden worden gestaan op de rechtswinkel.

Wat hebben we afgelopen jaar gedaan? Allereerst zijn we in gesprek getreden met BuZz Leiden om te bespreken op welke wijze BuZz en De Leidse Rechtswinkel gezamenlijk zoveel mogelijk cliënten van de laagdrempelige hulp kunnen voorzien waar zij behoefte aan hebben. Daarnaast hebben wij samen met de gemeente, de Universiteit en Urbannerdam op feestelijke wijze het contract van het Huurteam mogen tekenen. Verder zijn wij banden aangegaan met verschillende advocatenkantoren. Daarnaast hebben wij buiten onze reguliere student-vrijwilligers, vrijwilligers aangenomen die onze medewerkers kunnen ondersteunen op basis van hun praktijkervaring, zodat wij op deze wijze de kwaliteit van onze adviesverlening te verhogen. Ook zijn wij aan de slag gegaan om op feestelijke wijze ons 50-jarige bestaan te vieren met onze medewerkers, zo hebben wij een jubileumboek in elkaar gezet en hebben wij een recruitmentdiner georganiseerd voor onze studenten. Daarnaast zijn wij van start gegaan met het leggen van contact tussen de grootste rechtswinkels van Nederland. Hiervoor hebben wij onder meer contact gelegd met de Rechtswinkel Utrecht. Ook zijn wij bezig geweest met het opzetten van een reflectieformulier, dit formulier zal onze medewerkers inzicht verschaffen aan wat er gebeurt met het advies dat zij geven. Daarnaast hebben wij de pilot van het Rechtsbijstandsportaal, welke wij later verder zullen toelichten, voortgezet op de afdeling Personen- en Familierecht.

Wederom hebben wij dit jaar een mooi aantal sollicitaties mogen ontvangen. Hierdoor hebben wij medewerkers van hoge kwaliteit kunnen aannemen. Voor de student is het vrijwilligerswerk op de Rechtswinkel erg waardevol om hun rechtenstudie in de praktijk te kunnen toepassen. We hopen onze nieuwe medewerkers met een warm hart te kunnen hebben ontvangen. De goede sfeer die op de Rechtswinkel hangt, is van uiterst belang voor goede juridische dienstverlening. Wij hebben afdelingsvoorzitters dit jaar aangemoedigd borrels te organiseren om zo de cohesie binnen de afdelingen weer aan te wakkeren. De

afdelingsvoorzitters hebben zich op indrukwekkende wijze ingezet voor hun afdelingen binnen de rechtswinkel, dankzij hen zijn de afdelingen dit jaar meer naar elkaar toegegroeid.

Wij zijn als bestuur van het jaar 2021-2022 erg trots een bijdrage te kunnen leveren aan het voortbestaan van deze unieke instantie. Veel dank gaat hierbij uit naar iedereen die de Rechtswinkel mogelijk maakt; van het personeel tot aan onze subsidiënten en sponsors.

Namens het bestuur van '21 – '22 van de Leidse Rechtswinkel,

Anne-Sophie Heijne

Voorzitter

29-03-2022

2. Doelstelling en strategie

De Leidse Rechtswinkel geniet binnen de Leidse regio een hoge mate van naamsbekendheid en is een begrip als het gaat om de sociale dienstverlening. Onze gratis, snelle en persoonlijke dienstverlening richt zich voornamelijk tot de minder draagkrachtige en minder mondige mensen in onze samenleving. Inmiddels behoort De Leidse Rechtswinkel tot één van de grootste rechtswinkels van Nederland. De stichting, bestaande uit zeven afdelingen, met ruim 100 vrijwillige studentmedewerkers, zet zich in voor rechtshulpzoekenden uit Leiden en haar omliggende gemeenten. Deze vrijwillige inzet voor de samenleving kan worden omschreven als maatschappelijk betrokken ondernemen (MBO).

De juridische afdelingen van De Leidse Rechtswinkel adviseren, ondersteunen en verwijzen - indien nodig - door naar andere instanties. Niet onbelangrijk hierbij is dat onze dienstverlening laagdrempelig is. Dit in tegenstelling tot andere juridische dienstverleners, zoals de advocatuur. De Rechtswinkel is voor cliënten veelal een eerste kennismaking met de juridische aspecten in hun zaak en fungeert daarom vaak als 'wegwijzer in de woestijn'. Ook bieden onze medewerkers cliënten een luisterend oor en krijgen zij zo het gevoel begrepen te voelen.

Aan de andere kant biedt de Rechtswinkel ook studenten de kans zich te ontwikkelen. Door middel van praktijkervaringen die studenten gedurende de studie niet op kunnen doen, krijgen studenten op een maatschappelijke manier kennis over een bepaald vakgebied. Daarnaast krijgen studenten cursussen en adviezen van bijvoorbeeld advocaten wat kennis oplevert die zij gedurende de studietijd anders niet zouden hebben opgedaan. Vrijwilligers werken hier minimaal anderhalf jaar, waardoor er steeds een goede balans is tussen ervaren studenten en nieuwe studenten. Dit waarborgt de continuïteit en de kwaliteit van onze adviesverlening.

De statuten beschrijven het doel van onze stichting als volgt:

Artikel 2 – Doel

De stichting heeft ten doel: de juridische hulpverlening en al hetgeen daarmee samenhangt door bij voorkeur studenten van de Universiteit Leiden aan bewoners van de regio Leiden.

De Leidse Rechtswinkel is, net als alle andere rechtswinkels in Nederland, primair afhankelijk van gemeentelijke subsidies. Mede door de ontvangen subsidies kan De Leidse Rechtswinkel laagdrempelige juridische dienstverlening en ondersteuning mogelijk maken.

De strategie voor het bestuursjaar 2021-2022 was toegespitst op het opvangen en verwerken van de nasleep van de corona pandemie en het vergroten van de cohesie binnen de rechtswinkel. Ook het verhogen van de kwaliteit van onze dienstverlening stond hoog op de agenda. Mede in dit licht vielen het aanhalen van banden met vrijwilligersorganisaties, de gemeente, de universiteit en advocatenkantoren.

In de hiernavolgende onderdelen van dit jaarverslag zullen wij onze organisatie verder uiteenzetten. In hoofdstuk 3 zal een beschrijving worden gegeven van de organisatiestructuur. Hoofdstuk 4 geeft een beknopte weergave van verschillende actoren waarmee De Leidse Rechtswinkel samenwerkt. In hoofdstuk 5 is in verschillende vormen schematisch weergegeven aan hoeveel cliënten De Leidse Rechtswinkel haar diensten heeft kunnen aanbieden. Een uitvoerige beschrijving van onze verschillende afdelingen vindt u in hoofdstuk 6.

3. Organisatie

3.1. ALGEMEEN

De huidige organisatie van De Leidse Rechtswinkel bestaat uit het bestuur, één vaste administratief medewerker, meer dan honderd juridische medewerkers en de receptie-medewerkers. De zeven juridische afdelingen binnen de Rechtswinkel zijn onderverdeeld in de volgende rechtsgebieden: Arbeidsrecht, Belastingrecht, Consumentenrecht, Personen- & Familierecht, Strafrecht & Burgerlijk Procesrecht, Immigratierecht en Wonen & Overheid. De Leidse Rechtswinkel is een sociaal platform voor meer dan 120 vrijwillige collega's. Het bestuur, de medewerkers en de receptie verrichten op vrijwillige basis werkzaamheden voor De Leidse Rechtswinkel en doen er alles aan deze stichting te blijven verbeteren en laagdrempelig en toegankelijk te houden.

3.2. BESTUUR

Het bestuur van de stichting bestaat uit vier leden. Voor benoeming tot bestuurslid komen alleen personen in aanmerking die werkzaam waren als juridisch adviseur op het moment waarop de bestuurs sollicitaties plaatsvinden. Affiniteit met de Rechtswinkel is namelijk belangrijk. Iedere zomer wisselt het bestuur, middels een sollicitatieronde. Zodoende is ieder in het bestuur een jaar lang in dienst als bestuurslid.

Het bestuur is belast met de algemene leiding en het dagelijkse bestuur van de stichting. Het vertegenwoordigt de stichting naar buiten toe, legt het beleid vast en ziet erop toe dat dit beleid en de doelstellingen van de stichting gevolgd worden. Daarnaast geeft het bestuur leiding aan de afdelingsvoorzitters, vaste medewerkers en de receptie en fungeert het als aanspreekpunt voor medewerkers en derden. Het bestuur vergadert zo vaak als nodig wordt geacht, maar op zijn minst wekelijks.

De volgende bestuursleden hebben de stichting in het jaar 2021-2022 geleid:

Anne-Sophie Heijne, Voorzitter

Frédérique Hubbelmeijer, Vicevoorzitter

Philip Agerbeek, Penningmeester

Tjalle Schwarzenberg, Algemeen Bestuurslid

Zij volgden het bestuur van het jaar 2020-2021 op, welke bestond uit:

Sofie Beekers, Voorzitter

Liane Zegveld, Vicevoorzitter

Jasper van der Kooij, Penningmeester

Dennis van Zwieten, Algemeen bestuurslid

3.3. AFDELINGSVOORZITTERS

Aan het hoofd van de zeven afdelingen van De Leidse Rechtswinkel staan de afdelingsvoorzitters en vicevoorzitters. De afdelingsvoorzitters en vicevoorzitters zijn belast met het voorzitten van de afdelingsvergaderingen, de tweede selectieronde voor nieuwe medewerkers en overige organisatorische taken, zoals het vaststellen van een spreekuurrooster voor hun afdeling. Ook zijn zij de contactpersonen tussen het bestuur en hun afdeling en houden zij binnen hun afdeling minimaal om de maand een afdelingsvergadering.

De afdelingsvoorzitters, vicevoorzitters en het bestuur komen driemaal per jaar bijeen. Vlak na de zomervakantie om plannen voor het nieuwe jaar door te spreken, na de kerst om te kijken of zij de ontwikkelingen goed doorvoeren en vlak voor de zomer ter evaluatie. Het persoonlijk contact met de afdelingsvoorzitters vindt verder plaats door middel van een WhatsApp groep. Op deze manier kan er onderling gemakkelijk gecommuniceerd worden. Daarnaast kunnen afdelingsvoorzitters en vicevoorzitters het bestuur altijd persoonlijk bereiken door middel van WhatsApp wanneer dit nodig wordt geacht.

3.4. MEDEWERKERS

Juridische adviseurs

De medewerkers binnen de juridische afdelingen zijn studenten van de Universiteit Leiden die op vrijwillige basis juridisch advies verlenen. Voor hen geldt dat zij een universitaire rechtenopleiding genieten. Het werk binnen onze stichting is voor hen een goede aanvulling op de studie en betekent daarnaast een goede opleidingsmogelijkheid. Het is een mooie kans om de theoretische kennis, opgedaan gedurende hun studie, in de praktijk toe te passen. Om voor juridische werkzaamheden binnen de Rechtswinkel in aanmerking te komen, wordt vereist dat in ieder geval 60 studiepunten bij de studies Rechtsgeleerdheid, Fiscaal Recht of Notarieel Recht zijn behaald. Daarnaast wordt van nieuwe medewerkers vereist dat zij gedurende hun inwerkperiode minimaal driemaal meelopen met de afdeling en dat zij na deze drie momenten een toets afleggen om de kennis op het specifieke rechtsgebied van de afdeling te testen. Via de universitaire vacature website, onze sociale kanalen en mond op mondreclame worden driemaal per jaar nieuwe studenten geworven.

Receptionistes

Voor de werving van onze receptionistes maken wij gebruik van de organisatie 'I Doe'. 'I Doe' is het contactpunt voor vrijwillige inzet in Leiden. Deze organisatie treedt op als bemiddelaar en koppelt vrijwilligers aan vrijwilligersorganisaties. Ook worden wij regelmatig rechtstreeks benaderd door personen die een vrijwillige bijbaan zoeken. Zodoende zijn open sollicitaties ook mogelijk. Verder krijgen wij reacties op onze online vacatures en de vacatures die wij in kranten zoals het Leids Dagblad plaatsen.

Administratie

Naast de genoemde vrijwilligers is binnen onze stichting één vaste administratieve medewerker, en één vaste schoonmaakster werkzaam. Annette Bol-Slinger bekleedt sinds 12 september 2016 deze functie. Zij verricht vier dagen per week administratieve werkzaamheden. Deze werkzaamheden hebben vooral betrekking op het verwerken van cliëntendossiers, het bijhouden van de in dienst zijnde en uit dienst gaande vrijwillige medewerkers en de algemene dagelijkse organisatie van de Leidse Rechtswinkel.

3.5. RAAD VAN ADVIES

Sinds 2011 is er een Raad van Advies ingesteld, waarin een drietal juristen heeft plaatsgenomen, teneinde ons te adviseren in bepaalde kwesties. Bij bepaalde problemen of prangende vragen zijn zij gewillig ons te adviseren en bij te staan, waar wij hen overigens zeer dankbaar voor zijn. De Raad van Advies bestaat uit:

- Prof. Mr. Dr. M.J.A.M. Ahsmann: bijzonder hoogleraar Rechtspleging aan de Universiteit Leiden en senior rechter A in de rechtbank s'-Gravenhage,
- Mr. E. Van Win: voormalig Deken van de Orde van Advocaten, advocaat bij de CLERQ te Leiden.

3.6. SUBSIDIËNTEN

Hieronder vindt u een lijst van onze subsidiënten. Wij zijn alle subsidiënten zeer dankbaar voor hun constante bijdrage. Zonder hen zouden wij onze cliënten geen juridisch advies kunnen geven.

- Gemeente Katwijk
- Gemeente Leiden
- Gemeente Leiderdorp
- Gemeente Lisse
- Gemeente Noordwijk
- Gemeente Oegstgeest
- Gemeente Teylingen
- Gemeente Zoeterwoude
- De Raad voor Rechtsbijstand

3.7. PARTNERS

De onderstaande bedrijven zijn in 2021 sponsor geweest van de Leidse Rechtswinkel. Wij zijn alle sponsoren zeer dankbaar voor hun bijdrage afgelopen jaar en hopen deze samenwerking volgend jaar voort te zetten.

- *Allen&Overy*
- *Sennef de Koning van Eenennaam Advocaten*
- *De Clercq*

Naast de sponsorbijdrage hebben de volgende partners de Leidse Rechtswinkel ondersteunt op andere gebieden, zoals het geven van cursussen.

- *Allen&Overy* heeft een cursus voor besturen georganiseerd, en heeft onze Arbeidsrecht afdeling verwelkomd op kantoor.
- *Bunnig en Partners* ondersteunt de afdeling Belastingrecht.
- *Catch Legal* ondersteunt de afdeling Wonen en Overheid door middel van workshops, is sparringpartner bij lastige zaken en kan eventueel zaken overnemen waarbij geprocedeerd moet worden.

- *De Clercq* voorziet meerdere afdelingen van de rechtswinkel van een mediation-cursus.
- *Delissen Martens*
- *Van Steenis & Van Raam advocaten* ondersteunen de afdeling Straf- en Burgerlijk procesrecht, de afdeling Arbeidsrecht en de afdeling Wonen en Overheid op het gebied van huurrecht. Zij fungeren als sparringpartner voor deze afdelingen.
- *Codex* ondersteunt de afdeling Consumentenrecht door middel van een cursus, en fungeren als sparringpartner voor de afdeling Straf- en Burgerlijk procesrecht.

4. Externe contacten

De externe contacten zullen in dit hoofdstuk aan bod komen. Er is nauw contact met verschillende instanties die naar de mening van de Rechtswinkel verbonden zijn met elkaar. In 2021 is er onder andere extern contact geweest met ondergenoemden.

Buzz Leiden

Buzz Leiden verzorgt onze subsidieaanvragen. Dientengevolge hebben we regelmatig contact met hen. Ons contactpersonen zijn Kirsten Zitman en Anita van der Voort. Kirsten Zitman verzoekt ons ook elk halfjaar met alle andere vrijwilligersorganisaties die met Buzz verbonden zijn te vergaderen en met elkaar kennis te laten maken, opdat we cliënten zo accuraat naar elkaar kunnen doorverwijzen. Dit jaar hebben wij ook deelgenomen aan de doe-dag van BuZz waarbij wij onze hulp aangeboden hebben aan mensen met arbeidsrechtelijke geschillen en hebben wij ons kenbaarder gemaakt bij BuZz door op locaties langs te komen en deel te nemen aan activiteiten.

Huurteam

In samenwerking met de gemeente Leiden en Urbannerdam is afgelopen jaar het contract getekend voor het Huurteam. Het Huurteam heeft als insteek de huurproblematiek in Leiden beter aan te pakken en huurders bekend te laten worden met de rechten en plichten die zij hebben. Het cliëntenaantal op de afdeling Wonen & Overheid is toegenomen doordat dit Huurteam voor meer naamsbekendheid heeft gezorgd. Verder ondersteunt het Huurteam onze medewerkers waardoor betere adviezen worden verleend en meer wordt geleerd door onze vrijwilligers.

Het Rechtsbijstandportaal

Het Rechtsbijstandportaal heeft als doel om de doorloop van iemand met een juridisch probleem efficiënter te maken. Door dit portaal wordt gepoogd om sneller iemand bij een juiste instantie te krijgen. Op deze manier komen minder (te lichte) gevallen terecht bij advocaten en wordt meer opgelost in de 'eerste lijn'. Hiermee wordt bijvoorbeeld De Leidse Rechtswinkel bedoeld. Dit jaar hebben wij de pilot gestart op de afdeling Personen- & Familierecht. Middels diverse brainstorms die dit jaar hebben plaatsgevonden met het Rechtsbijstandportaal hebben wij het portaal beter op onze Rechtswinkel en onze cliënten af kunnen stemmen. Hopelijk zal deze pilot volgend jaar vervolg vinden en uiteindelijk worden geïmplementeerd over de gehele Rechtswinkel.

Universiteit Leiden, Student and Educational Affairs (SEA)

Eind 2015 is vanuit het SEA de vraag gekomen of wij internationale studenten die een tijd aan de Universiteit Leiden studeren, kunnen helpen met het aanvragen van huurtoeslag. Aangezien deze studenten daar ook voor in aanmerking komen. Dit zal een forse stijging van het aantal cliënten voor de afdeling Belastingrecht tot gevolg hebben. Alle studenten die een vraag omtrent het aanvragen van huurtoeslag hebben, worden door de medewerkers van de Universiteit Leiden naar de Rechtswinkel doorgestuurd.

Adviesraad Sociaal domein

Tijdens de vergadering georganiseerd door de Adviesraad Sociaal domein, zijn wij als Rechtswinkel gekoppeld aan verschillende andere vrijwilligersorganisaties in Leiden. Zo werd er onderzoek gedaan naar de onafhankelijke cliëntondersteuning in Leiden en leerden wij elkaar als organisaties beter kennen.

Universiteit Leiden

Sinds januari 2021 zijn we in gesprek gegaan met prof. dr. mr. V. Mak en mr. dr. T. de Graaf, respectievelijk professor en hoofddocent burgerlijke recht aan de Universiteit Leiden.

Vanaf september 2021 zijn wij in contact getreden met andere docenten van de rechtenfaculteit om meerdere cursussen te organiseren voor onze afdelingen.

Fietsmaatjes

Bij de uitreiking van de Leidse Organisatieprijs in december 2021 hebben wij Fietsmaatjes leren kennen. Met hen zijn wij in gesprek getreden omtrent een ambassadeurschap. Op deze wijze willen wij de cliënten van Fietsmaatjes op juridisch gebied helpen, en willen wij eenzame cliënten voorstellen aan Fietsmaatjes.

Voedselbank

Ook de Voedselbank hebben wij bij de uitreiking van de Leidse Organisatieprijs in december 2021 leren kennen. Ook met hen zijn wij in gesprek getreden omtrent het verlenen van juridische hulp aan cliënten van de Voedselbank.

5. Cliëntenoverzicht 2021

Het totaal aantal cliënten in 2021 bedroeg 1336 en in 2020 bedroeg het **1091**. Op basis van deze gegevens zien wij een groei van het aantal cliënten met 245. Dit is grotendeels te verklaren door corona. Doordat wij in het 2020 gedurende langere tijd dicht hebben moeten zijn dan in 2021 hebben wij in 2021 meer mensen kunnen helpen. In 2019 was het totaal aantal cliënten die De Leidse Rechtswinkel bezocht hebben **2053**.

Wij merken dat er onder de bevolking meer vraag bestaat voor eerstelijns rechtshulp. Begrijpbare adviezen waardoor mensen op hun recht gewezen worden, zonder dat zij ervoor hoeven te betalen. Ook wij zien dat er ruimte bestaat om meer cliëntenvragen te behandelen. Wij zullen ten aanzien van de promotie op dezelfde weg doorgaan en waar mogelijk intensiever contact zoeken met de omliggende gemeenten.

5.1 CLIËNTENAANTAL ONDERVERDEELD NAAR GEMEENTE

GEMEENTEN	Totaal 2020
Alphen a/d Rijn	10
Den Haag	18
Gouda	1
Hillegom	9
Kaag en Braassem	16
Katwijk	126
Leiden	881
Wassenaar	12
Leiderdorp	85
Lisse	7
Noordwijk	29
Oegstgeest	38
Teylingen	16
Voorschoten	35
Zoeterwoude	9
Zoetermeer	5
Totaal	1297
Overige gemeenten	39
Totaal aantal cliënten	1336

5.2 CLIËNTENAANTAL ONDERVERDEELD NAAR AFDELING

Afdeling	Afspraken	Per email beantwoord
Arbeidsrecht	144	35
Belastingrecht	703	15
Consumentenrecht	87	12
Immigratierecht	45	0
Personen- en familierecht	89	15
Strafrecht en Burgerlijk Procesrecht	97	8
Wonen en Overheid	171	105
TOTAAL	1336	190

5.3 CLIËNTENAANTAL ONDERVERDEELD NAAR MAANDEN

Maanden 2020	Aantal
Januari	0
Februari	8
Maart	205
April	311
Mei	131
Juni	118
Juli	87
Augustus	93
September	107
Oktober	127
November	88
December	61

Zoals ook de voorgaande jaren het geval was, is de afdeling Belastingrecht de afdeling waar cliënten het meest gebruik van maken. Dit is logischerwijs een normale afspiegeling van de behoeften van cliënten. Zoals iedereen wel een belastingaangifte dient in te vullen, heeft niet iedereen een conflict met zijn of haar burens of werkgever. Daarnaast houdt de afdeling Belastingrecht in maart twee keer een Landelijke Aangifte Dag op de rechtswinkel zelf, en helpen zij ook nog cliënten bij bijvoorbeeld bibliotheken. Verspreid over deze dagen komen er alleen al rond de 300 cliënten langs op de afdeling Belastingrecht.

6. De afdelingen nader beschouwd

6.1. Inleiding

In dit hoofdstuk vindt u onze afdelingen nader beschouwd. De meest voorkomende werkzaamheden en samenstelling van de afdelingen komen in dit hoofdstuk aan bod. Uitgangspunt is dat alle cliënten geholpen worden en dat we cliënten niet afwijzen op grond van het feit dat het onderwerp niet bij een van onze afdelingen zou passen. Past een zaak niet bij een van de zeven bestaande rechtsgebieden, dan delen we de zaak in bij de afdeling waarvan we denken dat die zaak *het beste* bij past.

6.2. ARBEIDSRECHT

Algemeen

Bij de afdeling Arbeidsrecht staat de werknemer centraal. In een arbeidsrelatie tussen werkgever en werknemer, kan de werknemer tegen diverse rechtsvragen aanlopen. De economische achteruitgang van de afgelopen jaren speelde daarbij een grote rol. Het heeft geleid tot meer flexibele arbeidsvoorwaarden, reorganisaties en versoepeling van het ontslagrecht.

Medewerkers

De afdeling Arbeidsrecht bestaat uit een vijftiental enthousiaste en ambitieuze rechtenstudenten, die hun affiniteit met het arbeidsrecht combineren met het helpen van mensen op vrijwillige basis. Een aantal van hen volgt momenteel de master arbeidsrecht, of is dit in de nabije toekomst van plan. Deze afdeling wordt daarnaast ondersteund door een voormalig rechter die op basis van zijn praktijkervaring de studenten voorziet van aanvullende informatie of andere invalshoeken.

Werkzaamheden

Arbeidsovereenkomst

Wanneer een werknemer in dienstbetrekking is, ontstaan er regelmatig problemen omdat niet duidelijk is wat er precies in de overeenkomst staat. Te denken valt aan de proeftijd, de opzegtermijn, een mondelinge arbeidsovereenkomst, een uitzendovereenkomst en formeel taalgebruik. De medewerkers lichten de arbeidsovereenkomst toe op zodanige wijze, dat het begrijpelijk is voor de cliënt. Verder toetsen de medewerkers gezamenlijk met de cliënt of de inhoud van de overeenkomst in overeenstemming is met de wettelijke eis. De medewerkers wijzen de cliënt op hun rechten ingeval van een tijdelijk of een vast contract.

Ontslag

Bij een (dreigend) ontslag is de positie van een werknemer onzeker. Dikwijls ervaart de cliënt ook een zekere druk van de kant van de werkgever. Welke stappen kan of moet de werknemer bij een (dreigend) ontslag ondernemen? En hoe kan hij of zij het beste onderhandelen met de werkgever? Wat is zijn of haar rechtspositie? De medewerkers leggen uit wat in de betreffende situatie hun rechtspositie is, welke mogelijkheden ze hebben en tevens welke mogelijkheden de werkgever heeft, zoals de route via de rechter en de route via het UWV.

De medewerkers ondersteunen de cliënt met het opstellen van een brief naar de werkgever of bij het opstellen van eventuele bezwaarschriften. Ook komen er geregeld vaststellingsovereenkomsten voorbij die onze medewerkers zorgvuldig doornemen voor de cliënt. Ze wijzen de cliënt op de eventuele juridische gevolgen van de inhoud van de vaststellingsovereenkomst en lopen tevens een checklist na over bepaalde punten die minimaal in een vaststellingsovereenkomst moeten komen te staan. Dit zodat de cliënt bepaalde rechten kan waarborgen waarbij te denken valt aan de niet-verwijtbaarheid van de werknemer en de inachtneming van de opzegtermijn in verband met de fictieve opzegtermijn die het UWV hanteert bij het geldend maken van het recht op een WW-uitkering.

Verplichtingen van werknemer en werkgever

Wat kan de werkgever allemaal verplichten aan zijn personeel omtrent vakantiedagen, overwerk, scholing en wijziging van de arbeidsovereenkomst? En waartoe is een werkgever verplicht met betrekking tot achterstallig loon, loonstroken, discriminatie op de werkvloer en een veilige werkplek? De wetgeving op het gebied van het arbeidsrecht heeft in het algemeen beschouwd tot doel de positie van de werknemer te beschermen en te

verbeteren. De afdeling probeert dit doel ook te verwezenlijken en wijst cliënten op deze beschermende regelgeving. Geregeld adviseren en ondersteunen de medewerkers de cliënt bij het opstellen van een loonvordering.

Re-integratieverplichtingen van werknemer en werkgever

Wat moet er allemaal geregeld worden wanneer een werknemer ziek wordt? Wat is de mate van ontslagbescherming voor de zieke werknemer? Mag de werkgever tijdens ziekte het loon van de werknemer inkorten? In de regelgeving zijn hierover tal van bepalingen te vinden die veelal onbekend zijn bij onze cliënten. De afdeling adviseert cliënten over deze bestaande regelgeving en wijst de cliënten op hun rechten en tevens verplichtingen. Zo moet de werknemer aan tal van re-integratieverplichtingen voldoen, wil hij of zij zijn recht op loon behouden. Ook toetst de afdeling, voor zover dat kan, of de werkgever aan zijn re-integratieverplichtingen voldoet. Wanneer hiervan niet blijkt, dan adviseert de afdeling de cliënt over de mogelijke stappen die hij of zij kan ondernemen.

Sociale zekerheid

Geregeld behandelt de afdeling vragen omtrent de WW-uitkering, de ZW-uitkering, de doorbetalingsverplichting van de werkgever tijdens ziekte- en de arbeidsongeschiktheid uitkering. Tevens adviseert de afdeling cliënten ingeval van kort en langdurend verzuimverlof, zoals zwangerschapsverlof en zorgverlof. Vragen omtrent pensioen behandelt de afdeling dikwijls niet, gezien de moeilijkheidsgraad van dit onderwerp.

Reorganisatie, faillissement en overgang van onderneming

Gezien de economische achteruitgang van de afgelopen jaren en het dalende vertrouwen van de consument ontvangt de afdeling steeds meer cliënten die te maken hebben met een fusie, overname of een werkgever waarbij faillissement dreigt. Wat zijn de rechten en plichten van de werknemer bij een fusie of een overname? Wat gebeurt er met de werknemers als een failliete onderneming een doorstart maakt? Welke rechten heeft een werknemer bij een reorganisatie? De afdeling wijst cliënten op de bestaande regelgeving op dit gebied, adviseert hen over hun rechten en plichten en ondersteunt hen zo nodig bij het opstellen van een brief naar hun werkgever.

Collectieve arbeidsovereenkomst

In veel gevallen is naast de individuele arbeidsovereenkomst ook een collectieve arbeidsovereenkomst van toepassing. Veel werknemers kennen echter de inhoud van de cao niet, terwijl een cao vaak belangrijke afwijkingen van de wet bevat. De afdeling zoekt de betreffende cao op en legt de relevante bepalingen uit.

6.3. BELASTINGRECHT

Algemeen

De afdeling Belastingrecht heeft binnen De Leidse Rechtswinkel het grootste cliëntenbestand. De vraag naar dienstverlening bij fiscale problemen is door de dynamische wetgeving enorm toegenomen. De Leidse Rechtswinkel is één van de weinige instanties in Leiden die haar diensten verleent aan cliënten op het gebied van belastingen. Andere instanties, zoals het Juridisch Loket en de Belastingdienst, verwijzen cliënten veelal door naar De Leidse Rechtswinkel. Hierdoor neemt ons cliëntenbestand toe. Noemenswaardig is niet alleen de aangroei van nieuwe cliënten, die de weg naar De Leidse Rechtswinkel vinden, maar ook het aandeel cliënten dat jaarlijks terugkomt om hun aangifte te laten verzorgen door de afdeling Belastingrecht.

Werkzaamheden

Advies

De medewerkers ondersteunen de cliënten met het invullen van (aangifte)formulieren, het opstellen van brieven en bezwaarschriften en geven toelichting op verschillende procedures. De ondersteuning van de afdeling is erop gericht een voor de cliënt zo gunstig mogelijk resultaat te bereiken.

Terugbetalen van belasting

Eén van de meest voorkomende en vervelende gevallen die we krijgen, is de situatie wanneer cliënten geld moeten terugbetalen dat ze via een voorlopige aanslag hebben ontvangen van de Belastingdienst. Aanleidingen hiervoor kunnen zeer uiteenlopen, van een verkeerd ingevulde aangifte door de cliënt, tot een wijziging in het inkomen van de cliënt, tot een fout bij de Belastingdienst.

Het probleem hierbij is dat de voorlopige aanslag geruime tijd vóór de (definitieve) aanslag wordt vastgesteld. Op het moment dat dan de (definitieve) aanslag binnenkomt, hebben de meeste cliënten het geld al in goed vertrouwen uitgegeven. Door de complexiteit van het rechtsproces ziet de gemiddelde burger de voorlopige aanslag als (definitieve) aanslag. Voor de cliënt kan dit uiteraard nare gevolgen hebben, omdat de ontvangen belasting uiteraard moet worden terugbetaald, tenzij het een fout betreft van de Belastingdienst.

De medewerkers leggen de cliënt in een dergelijk geval de situatie eerst uit. Ten tweede wordt de cliënt afhankelijk van de situatie zo goed mogelijk geadviseerd in het vervolgproces en de afhandeling. Als laatste zal de cliënt worden voorgelicht hoe iets dergelijks in de toekomst te voorkomen, dan wel erop voor te bereiden.

Toeslagen

Veel cliënten hebben vaak ook moeite met toeslagen, zoals de huur- of zorgtoeslag. Deze toeslagen zijn afhankelijk van het inkomen van de burger. Bij een wijziging in de persoonlijke situatie van de burger dient dit tijdig aan de Belastingdienst te worden doorgegeven. Veel burgers zijn hier niet van op de hoogte en worden achteraf met terugbetalingsverzoeken geconfronteerd. Een typisch voorbeeld hiervan is wanneer het inkomen van de burger substantieel hoger wordt door een nieuwe baan of promotie. Hierdoor zou de burger minder zorgtoeslag krijgen of zelfs helemaal geen recht meer op zorgtoeslag hebben. Ook helpen we zeer regelmatig internationale studenten met hun toeslagen aanvraag.

Verder kunnen wijzigingen in de huur of wijzigingen in regels dezelfde effecten hebben voor de huurtoeslag. Bij dit soort problemen zullen de medewerkers eerst proberen te achterhalen waar de bron van het probleem ligt. Voor de cliënt kan dit lastig zijn, omdat er vaak vele toeslagen van verschillende jaren door elkaar heenlopen. De complexe structuur van de toeslagen, in de zin van voorschotbeschikkingen en definitieve berekeningen, draagt hieraan bij. Nadat de bron van het probleem is gevonden, zal worden gekeken naar de mogelijkheden en wordt het meest gunstige vervolgtraject aan de cliënt geadviseerd.

Diversen

Verder kunnen cliënten met de volgende juridische vraagstukken bij de afdeling terecht:

- Het aanvragen of wijzigen van een voorlopige aanslag inkomstenbelasting,
- Het aanvragen van zorgtoeslag, huurtoeslag of kinderopvangtoeslag of kindgebonden budget,
- Het aanvragen van betalingsregelingen en/of kwijtscheldingen voor opgelegde aanslagen,
- Advies over mediation bij de Belastingdienst,
- Het indienen van bezwaarschriften tegen WOZ-beschikkingen,

- Het aanvragen van kwijtschelding voor gemeentelijke belastingen en/of waterschapsbelastingen.

LAD (Landelijke Aangifte Dagen)

De dienstverlening van de afdeling Belastingrecht bestaat voor een groot gedeelte uit het invullen van de aangifte inkomstenbelasting. In het kader hiervan organiseert De Leidse Rechtswinkel jaarlijks de Landelijke Aangiftedagen (LAD). Iedereen die zich van tevoren aanmeldt, wordt op deze dagen gratis geholpen bij het doen van belastingaangifte. Dit is overigens altijd mogelijk, maar gebeurt tijdens de aangifte dag op grote schaal. Op één dag worden dan circa 200 cliënten geholpen. Hoewel in 2020 deze dagen geen doorgang hebben kunnen vinden, zijn wij blij dat wij deze dagen in 2021 weer mochten laten plaatsvinden.

6.4. CONSUMENTENRECHT

Algemeen

Bij de afdeling Consumentenrecht kunnen cliënten terecht wanneer zij juridische problemen hebben inzake door hen gesloten overeenkomsten. Een overeenkomst wordt gesloten door twee of meer partijen, waarbij de consument in de meeste gevallen de zwakkere en onwetende partij is. Tegenwoordig wordt de consument als zwakkere partij erg beschermd, maar dit weet niet iedereen, althans niet in hoeverre zij beschermd worden.

De medewerkers van de afdeling bieden de cliënten inzicht in hun rechten en plichten, adviseren de cliënten over hun rechtspositie en onderhandelen met de wederpartij.

Werkzaamheden

Consumentenkoop

Bij de afdeling komen uiteenlopende casus terecht met als onderwerp de consumentenkoop. Non-conformiteit, waarbij een aangeschaft product niet de eigenschappen bevat die de cliënt van dat product redelijkerwijs mag verwachten, is hier een voorbeeld van. Bij een ondeugdelijk product heeft de koper recht op reparatie of vervanging en dit op kosten van de verkoper. De koper heeft ook nog de optie tot ontbinding.

Diversen

Andere veel voorkomende juridische vraagstukken die bij de afdeling terecht komen, zien op problemen met organisaties als reisbureaus, energiebedrijven en telefoonproviders. Voorbeelden hiervan zijn onder meer klachten over reisorganisaties en hoge energierekeningen. Wat te doen als je luxe geboekte vakantiehuisje allerlei mankementen blijkt te hebben als schimmel of een verkeerd uitzicht? De medewerkers onderhandelen in dat soort gevallen met de wederpartij om tezamen tot een geschikte oplossing te komen, als een tegoedbon of geld teruggave. De toereikende rechtsbescherming voor consumenten uit zich ook in de vergoeding van verdragingschade bij vluchten. Het Europese Hof heeft dit eind oktober 2012 beslist. Niet alleen bij geannuleerde vluchten, maar nu ook bij vertraagde vluchten (minimaal 3 uur vertraging), heeft de consument recht op schadevergoeding. Met deze juridische kennis proberen wij zo het beste voor de cliënt uit zijn of haar zaak te halen.

6.5. IMMIGRATIERECHT

Algemeen

Het immigratierecht is een veelomvattend en ingewikkeld rechtsgebied. Europese richtlijnen zijn bepalend voor dit rechtsgebied en bovendien wordt het migratiebeleid steeds verder

aangescherpt. Voor cliënten die te maken hebben met procedures op dit rechtsgebied, biedt de afdeling een uitweg in het doolhof van wet- en regelgeving. De vaak langdurige, ondoorzichtige procedures en de taalbarrière van veel cliënten vormen een extra drempel. De medewerkers helpen de cliënt deze drempel over door de procedures begrijpelijk en inzichtelijk te maken.

Werkzaamheden

De meeste cliënten komen met vragen omtrent hun eigen verblijf of het verblijf van familie in Nederland. Hieronder worden de drie onderwerpen besproken waar cliënten de meeste vragen over stellen aan de afdeling.

Naturalisatie

Mensen die in Nederland wonen zonder de Nederlandse nationaliteit, kunnen deze alsnog verkrijgen. Ze komen hiervoor in aanmerking indien ze minstens vijf jaar onafgebroken met een geldige verblijfsvergunning in Nederland hebben gewoond. De cliënten kunnen bij de gemeente een aanvraag doen voor de Nederlandse nationaliteit. Dit heet een naturalisatieverzoek. De gemeente toetst in eerste instantie zelf of aan de voorwaarden voor naturalisatie is voldaan. De Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND) beslist ten slotte over de aanvraag. De IND is een van de belangrijkste instanties met betrekking tot het immigratierecht, en hier heeft de afdeling dan ook veel contact mee. Cliënten die zich melden inzake hun naturalisatie, ondervinden problemen bij de voldoening aan de gestelde voorwaarden. Vaak wordt er aan een aantal voorwaarden niet voldaan. Cliënten worden in dat geval begeleid en geadviseerd in het voldoen aan deze voorwaarden.

Verblijfsvergunningen

Bij de afdeling Immigratierecht zijn tevens veel vragen omtrent verblijfsvergunningen. Het kan gaan om verblijfsvergunningen voor kortere en voor langere duur. Daarnaast hebben cliënten diverse redenen om naar Nederland te komen, zoals verblijf bij familie, een huwelijkssluiting, een studie in Nederland of om hier te werken. De cliënten hebben vaak moeite met het invullen van de benodigde formulieren vanwege het niet beheersen van de Nederlandse taal en de daarbij behorende miscommunicatie. Daarnaast zijn de voorwaarden die gelden voor de verschillende verblijfsdoelen niet altijd even duidelijk voor de cliënten. De afdeling immigratierecht tracht deze mensen te helpen door de voorwaarden gezamenlijk door te nemen en daarbij hulp te bieden aan het invullen van de verplichte formulieren. De medewerkers nemen, indien nodig, contact op met de Immigratie en Naturalisatie Dienst om zo de situatie voor de cliënt te verhelderen.

Het komt daarnaast ook veelvuldig voor dat een verblijfsvergunning op bepaalde gronden is afgewezen. Ook dan wordt tezamen met de cliënt gekeken op welke gronden de IND de verblijfsvergunning heeft afgewezen of hier nog iets aan gedaan kan worden.

Visa

Voor de meeste landen buiten de Europese Unie is voor kort verblijf een visum vereist. De medewerkers adviseren en informeren de cliënt over de betreffende procedure. Wanneer nodig, gaat de afdeling verder in haar dienstverlening door contact op te nemen met de ambassade die de cliënt het visum heeft geweigerd. Op deze manier wordt de reden van weigering inzichtelijk gemaakt en kan de cliënt eventueel opnieuw een aanvraag doen die wel voldoet aan de gestelde voorwaarden.

Tevens krijgen we met enige regelmaat vragen over gezinshereniging, gezinsvorming en de MVV- procedure waar we cliënten zo goed mogelijk proberen te adviseren. De machtiging tot voorlopig verblijf is bijvoorbeeld benodigd alvorens men in aanmerking kan komen voor een verblijfsvergunning. Met dit visum kan men Nederland binnenkomen. Hierna kan de

procedure voor het aanvragen van de verblijfsvergunning gestart worden. In enkele gevallen is een MVV- vergunning niet vereist; op deze uitzonderingen moet goed gelet worden binnen het immigratierecht. Het gevaar is dat men een inreisverbod krijgt indien men zonder MVV- vergunning Nederland binnen reist.

Behandeling van de zaken

Tijdens het spreekuur wordt geprobeerd de vragen van de cliënt meteen te beantwoorden. Vaak is dit echter niet mogelijk vanwege de complexiteit van de zaken en de taalbarrière die in veel gevallen meespeelt gedurende het spreekuur. Iedere zaak wordt met de gehele afdeling besproken tijdens de maandelijkse vergadering. Er wordt een plan van aanpak gemaakt om zo de zaak grondig en correct uit te werken. De medewerkers die het spreekuur hebben gelopen, werken de zaak vervolgens uit. Hier komt een definitief advies uit voort dat meestal per e-mail binnen één week bekend wordt gemaakt aan de cliënt.

6.6. PERSONEN- EN FAMILIERECHT

Algemeen

Bij de afdeling personen- en familierecht komen diverse cliënten. Cliënten hebben regelmatig oriënterende vragen over de procesgang: ze zitten in de beginfase van een juridische procedure en hebben geen weet over de te nemen stappen. De afdeling helpt hen hierbij door te adviseren, brieven op te stellen of een actieplan te maken. Indien het om te complexe vraagstukken gaat, raadpleegt de afdeling de verbonden advocaat of stuurt de cliënt door naar het Juridisch Loket om daar een advocaat of mediator in de arm te nemen.

Werkzaamheden

Huwelijk, geregistreerd partnerschap en samenwonen

Elke samenlevingsvorm heeft zijn juridische voor- en nadelen. De medewerkers geven de cliënten advies over hun individuele situatie: welke samenlevingsvorm is er mogelijk en wat voor rechtsgevolgen brengt die vorm met zich mee.

Einde huwelijk, geregistreerd partnerschap en samenwonen

Verder adviseren de medewerkers cliënten ook over de juridische gevolgen van de beëindiging van een bepaalde soort samenlevingsvorm. De beëindiging van een samenlevingsvorm is erg ingewikkeld en daarom is het van belang dat cliënten goed geïnformeerd worden over de te nemen stappen. Dit is van nog groter belang indien er kinderen in het spel zijn. De cliënten worden bewust gemaakt van hun rechten en plichten als het gaat om alimentatie, aansprakelijkheid en boedelverdeling. Cliënten komen bij de afdeling Personen- en Familierecht voornamelijk met vragen over echtscheiding en over de beëindiging van de samenlevingsovereenkomst. Ook vragen over het geregistreerd partnerschap zien wij de afgelopen tijd steeds vaker op de afdeling. Een vraag die tijdens het spreekuur regelmatig aan bod komt is: hoe kan ik scheiden? De medewerkers nemen met de cliënt dan een stappenplan door hoe dat te bewerkstelligen is. Onderwerpen die dan behandeld worden zijn bijvoorbeeld, het zoeken van een echtscheidingsadvocaat of een mediator, eventueel het treffen van voorlopige voorzieningen zoals de partner- en de kinderalimentatie, het ouderschapsplan, de verkoop van een woonhuis en de gevolgen voor de hypotheek, de wijziging van de achternaam, het testament en de begunstigde van de levensverzekering. Voor de hoogte van het bedrag van de kinderalimentatie kunnen de medewerkers aan de cliënt een indicatie geven door te kijken naar de Tremanormen. Hierbij wordt gekeken naar de draagkracht van de onderhoudsplichtige en de behoefte van de onderhoudsgerechtigde. Door middel van het gezamenlijk inkomen en het aantal punten dat wordt toegekend aan het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen, kan er een schatting van het te betalen of te krijgen bedrag

worden gegeven. De afdeling geeft geen schatting van het te betalen of te verkrijgen bedrag aan partneralimentatie, omdat de berekeningen daarvoor te ingewikkeld zijn.

Daarnaast komen ook regelmatig cliënten op het spreekuur die uit elkaar zijn gegaan met hun vriend of vriendin en geen samenlevingsovereenkomst hadden opgesteld. De medewerkers zetten dan de gevolgen hiervan uiteen en maken de cliënt ervan bewust dat, indien er spullen gezamenlijk zijn aangeschaft, er sprake is van een eenvoudige gemeenschap, en de regel van art. 3:109 BW van toepassing is. Deze regel houdt in dat wie een goed houdt, vermoed wordt dit voor zichzelf te doen. Gevolg hiervan is dat cliënt dient te bewijzen dat hij of zij eigenaar is van de spullen indien hun voormalige vriend(in) niet mee werkt en deze bijvoorbeeld alleen nog in het huis woont met de gezamenlijk aangeschafte spullen.

Curatele, bewind en mentorschap

Cliënten die zorgen hebben om een naaste, bijvoorbeeld een dementerende ouder of een verslaafd familielid, krijgen informatie en advies over de verschillende vormen van toezicht: curatele, bewind en mentorschap. De medewerkers geven uitleg over de inhoud en werking van wet en regelgeving en over de gevolgen voor beide partijen. Daarnaast komen regelmatig cliënten met vragen over de wijze van benoeming als bewindvoerder en de gevolgen hiervan.

Erfrecht

Wanneer cliënten tijdens het spreekuur met erfrechtelijke vragen komen, wordt als eerst uiteen gezet op welke twee manieren iemand kan erven, namelijk testamentair en volgens de wet. Indien de cliënt een testament wil opmaken, adviseert de afdeling de cliënt hiervoor een notaris te benaderen. Op het gebied van erfrecht adviseren de medewerkers vooral op de onderdelen: zuivere aanvaarding, beneficiaire aanvaarding en verwerping van nalatenschappen. Aan de cliënt wordt duidelijk gemaakt dat wanneer zij iets uit het huis van de overledene haalt, zij daardoor zuiver aanvaard. Verder verstrekt de afdeling inlichtingen over onterving en de legitieme portie.

Ouderschap

Een ander onderdeel van de werkzaamheden bij de afdeling bestaat uit het beantwoorden van vragen over erkenning en gezag. Met regelmaat komen er cliënten naar ons spreekuur toe die een kind krijgen en verder niets hebben geregeld. Vragen die cliënten vaak letterlijk stellen zijn bijvoorbeeld: 'Wat zijn mijn rechten?' of 'Wat zijn de rechten van mijn ex?' Ingeval van een huwelijk waarin een kind is geboren hebben beide ouders automatisch het gezag. Echter, wat indien vader en moeder niets hebben geregeld? Aan de cliënt wordt dan uitgelegd dat de moeder automatisch het gezag heeft en de vader het kind eerst zal moeten erkennen, met toestemming van de moeder, voordat hij gezag kan aanvragen. Indien de moeder hiervoor geen toestemming geeft, dient vader naar de rechter te gaan om vervangende toestemming van de rechter te vragen. Hiervoor verwijzen wij de vader dan door naar het Juridisch Loket om zo een advocaat in de arm te nemen bij deze procedure. Door middel van erkenning wordt de vader juridisch ouder. Indien de vader het kind heeft erkend (met of zonder vervangende toestemming van de rechter), kan de vader het gezag over zijn kind aanvragen. Doordat hij gezag heeft over zijn kind, kan hij samen met de moeder beslissingen nemen over de opvoeding en verzorging van het kind.

Wijze van beantwoording van de vragen

De vragen van cliënten proberen wij tijdens het spreekuur te beantwoorden. Zo nodig wordt informatie via websites zoals rijksoverheid.nl en rvr.org¹ geraadpleegd of wordt naar het Juridisch Loket gebeld. Mocht dit geen uitkomst bieden, dan wordt de cliënt verteld dat hun zaak op de vergadering zal worden besproken. Eventueel wordt aan de afdeling verbonden

advocaat om een advies gevraagd. De cliënt wordt binnen maximaal één week via de e-mail of via de telefoon, indien cliënt geen e-mailadres heeft, op de hoogte gesteld van ons advies en eventuele vervolgstappen die de cliënt dient te nemen. Indien de medewerkers weten dat de vragen van de cliënt alleen door een advocaat kunnen worden beantwoord, wordt de cliënt naar het Juridisch Loket verwezen waar hij of zij kan worden geholpen aan een advocaat die gespecialiseerd is in zulke vraagstukken.

6.7. STRAF- EN BURGERLIJK PROCESRECHT

Algemeen

Het rechtsgebied van de afdeling Strafrecht en Burgerlijk Procesrecht is zeer groot en divers. Op deze afdeling komen dan ook uiteenlopende problemen aan de orde. Vragen met betrekking tot dagvaardingen en deurwaarders, klachten over prestaties van advocaten en de politie zijn veelvoorkomende zaken. Ook vragen over de schuldsanering, verkeersboetes, eenvoudige burenruzies, mishandeling en zedendelicten passeren de revue.

Cliënten die bij deze afdeling terecht komen, zijn vaak onzeker over hun rechten en plichten. De medewerkers bieden derhalve intensieve ondersteuning aan cliënten door ze te informeren, te adviseren over en waar nodig te begeleiden in het strafrechtelijk- en burgerlijk procesrechtelijk systeem in Nederland. Cliënten met een vraag betreffende een vordering van meer dan €5000,- worden automatisch doorverwezen naar het Juridisch Loket of een advocatenkantoor.

Werkzaamheden

Strafrecht

Cliënten weten niet of het in een concreet geval effectief is om aangifte te doen bij de politie. Te denken valt hierbij aan een situatie waar de cliënt zelf verdachte is. Het is de taak van de medewerkers om uitleg te geven over het doen van aangifte en de juridische gevolgen ervan.

Cliënten hebben klachten over advocaten of het handelen van de politie. De medewerkers helpen de cliënt met het opstellen van een klachtenbrief aan de Deken bij de Orde van Advocaten respectievelijk het betreffende Politiekorps.

Cliënten worden opgeroepen te verschijnen voor een gerechtelijke instantie. Medewerkers, verstrekken inlichtingen over de procesgang, de procesvertegenwoordiging, de termijnen, het verstek en het verzet. De afdeling fungeert frequent als tussenstap van aanhouding naar toevoeging van een advocaat.

Cliënten die een boete opgelegd hebben gekregen van een politieambtenaar, willen advies inwinnen over het ongedaan krijgen van deze boete. Hierbij krijgen zij ondersteuning van de medewerkers met het opstellen van een bezwaarschrift en worden zij tevens geadviseerd over de verdere gang van zaken. Het Centraal Justitieel Incassobureau is de instantie die de boetes oplegt. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de financiële situatie van cliënten. In veel gevallen moet de cliënt leven van alleen een uitkering of er zijn andere problemen. De medewerkers nemen in dit soort gevallen veelal contact op met het Centraal Justitieel Incassobureau om een eventuele betalingsregeling te treffen.

Burgerlijk procesrecht

De afdeling verleent haar juridische diensten ook aan cliënten die in aanraking zijn gekomen met het burgerlijk procesrecht. Het kan voorkomen dat iemand wordt gedagvaard in een civiele zaak maar hij of zij niet weet wat te doen. De medewerkers informeren de cliënt over

het proces en de eventuele procesvertegenwoordiging. Dit geldt overigens ook in de omgekeerde situatie waarin een cliënt (een ander/ een derde) wil dagvaarden.

In gevallen waarin mensen hun rekeningen niet kunnen betalen, worden zij veelal geconfronteerd met een deurwaarder of een incassobureau. De cliënt kan hierover advies inwinnen bij de afdeling. Cliënten die te maken krijgen met schuldsanering worden doorverwezen naar de Stadsbank.

Veel gestelde vragen

1) *Vraag cliënt:* Mijn autorijbewijs is ingenomen, omdat ik in beschonken toestand achter het stuur heb gezeten. Ik ben echter taxichauffeur van beroep en heb mijn rijbewijs nodig voor mijn werk. Zonder mijn rijbewijs heb ik geen inkomen en kan ik mijn gezin en mijzelf niet onderhouden. Wat kan ik nu doen?

Antwoord/handelen medewerker: Beroepschrift opstellen waarbij het hebben van een rijbewijs voor de betreffende cliënt van groot belang is in verband met zijn werk en inkomen. Eventuele andere argumenten worden in overleg met de cliënt opgesteld. Er valt hierbij te denken aan bijvoorbeeld het argument dat de cliënt al jaren zijn rijbewijs heeft en nog nooit een overtreding heeft begaan. Dit beroepschrift wordt vervolgens door de cliënt gelezen en bij goedkeuring ondertekend. Deze moet hij vervolgens zelf op de post doen.

2) *Vraag cliënt:* Mijn advocaat heeft allerlei - niet afgesproken - kosten in rekening gebracht en hij/zij komt ook nog eens zijn afspraken niet na. Hij heeft mij bedrogen.

Antwoord/handelen medewerker: Het opstellen van een brief samen met de cliënt waarin de klachten over zijn/haar advocaat worden uitgelegd. Deze brief wordt vervolgens naar de Deken bij de Orde van Advocaten gestuurd.

3) *Vraag cliënt:* Ik heb een strafrechtelijke boete gekregen. Ik kan dit bedrag niet betalen. Ik heb al een eerste aanmaning gekregen.

Antwoord/handelen medewerker: Medewerker gaat na of er aan de voorwaarden van het CJIB voor het krijgen van een betalingsregeling is voldaan. Als dit het geval is, wordt er door de medewerker een brief opgesteld waarin de situatie wordt uitgelegd en met het verzoek om een betalingsregeling te treffen.

6.8. WONEN EN OVERHEID

Algemeen

De medewerkers van de afdeling Wonen & Overheid geven cliënten advies, verstrekken informatie en bieden ondersteuning bij juridische vraagstukken die betrekking hebben op huurrecht, burenrrecht en bestuursrecht.

Het merendeel van de zaken dat door de afdeling wordt behandeld, kan worden gekwalificeerd als huurrechtzaken. Te denken valt aan onderhoudsproblemen, te veel betaalde huur of servicekosten en problemen met betrekking tot het terugvorderen van borg. De medewerkers informeren de cliënt over hun rechten en plichten als huurder. Verder wordt advies gegeven over procedures waarmee de cliënt zijn of haar rechten kan afdwingen bij de verhuurder. Het maakt daarbij niet uit of de verhuurder een particulier is of een woningbouwstichting.

Huurders zijn vaak slecht op de hoogte van hun rechten en plichten. Een veel voorkomend geval is de vraag wanneer de verhuurder een huurcontract kan beëindigen. Wat staat er precies in het huurcontract hieromtrent? Is er sprake van een tijdelijk contract? Is er een geldige reden? Is er een opzegtermijn? Dit zijn allemaal vragen die wekelijks de revue passeren.

Ook hebben huurders vaak weinig besef van huurbescherming. Een huurcontract kan veelal slechts worden beëindigd door tussenkomst van de rechter, waar slechts een beperkt aantal redenen voor kunnen worden aangevoerd. Dringend eigen gebruik en/of slecht huurschap zijn daarvan de belangrijkste. Als een verhuurder het huis wil verkopen leidt dit niet direct tot een geldige reden. Verkoop breekt geen huur, dus de huurder kan blijven zitten. In goed overleg kan er natuurlijk veel afgehandeld worden. Als de verhuurder andere woonruimte aanbiedt, en/of zorgt voor een goede verhuiskostenvergoeding, kan altijd beslist worden om alsnog in te gaan op het verzoek de huurovereenkomst te beëindigen.

Een ander veel voorkomend geval is de kwestie omtrent onderhoud. Het gebeurt regelmatig dat er cliënten bij Wonen & Overheid komen die vinden dat hun woning slecht wordt onderhouden en met die reden de huur niet meer betalen. Dit niet betalen van de huur door achterstallig onderhoud leidt echter tot problemen. De verhuurder moet op de hoogte zijn gesteld van de situatie en daarbij moet hem een redelijke termijn worden gegeven om het probleem op te lossen. Wat de huurder wel kan doen, is een vordering instellen bij de kantonrechter en vragen om een redelijke huurvermindering in ruil voor het verminderen van het huurgenot.

De juridische vraagstukken op het gebied van het burenenrecht gaan vooral over ruzies om beplanting, schuttingen en verbouwingen.

De advisering en ondersteuning op het gebied van het bestuursrecht ziet voornamelijk op klachten over de overheid en problemen rond overheidsbezwaarschriften. Daarnaast valt onder deze categorie ook het aanvragen van huursubsidie en problemen die hiermee samenhangen. Wanneer nodig kan de afdeling terugvallen op CatchLegal voor hulp bij complexe zaken.

Cliënten worden zo nodig voorgelicht over een eventuele procedure ten overstaan van de huurcommissie. Bij een acuut belang, of zelfs de dreiging van een procedure, wijzen wij cliënten op het bestaan van het Juridisch Loket. Het Juridisch Loket kan de cliënten helpen aan een betrouwbare advocaat en cliënten kunnen in aanmerking komen voor gesubsidieerde rechtsbijstand. Bij ingewikkelde zaken begeleidt het Huurteam bestaande uit de Universiteit Leiden en de Gemeente Leiden in combinatie met de afdeling Wonen en Overheid de cliënten.

7. Nawoord en toekomstvisie

De Leidse Rechtswinkel is al jarenlang een begrip in Leiden en omstreken. Zij is van onschatbare waarde voor eenieder die opzoek is naar laagdrempelig juridisch advies. Hoewel De Leidse Rechtswinkel het gedurende de Corona-pandemie rustiger heeft gehad dan wij gewend zijn, merken wij dat wij op de goede weg terug naar het oude-normaal zijn. Het afgelopen jaar heeft ons de mogelijkheid gegeven het nieuwe-normaal van De Leidse Rechtswinkel te ontdekken en te vormen. Hierdoor hebben wij een frisse start kunnen geven aan onze vrijwilligers en cliënten. Hierin zijn wij bijgestaan door andere vrijwilligersorganisaties in Leiden, de gemeente, Universiteit Leiden, en advocatenkantoren. Verder zijn binnen De Leidse Rechtswinkel dit jaar gegroeid met betrekking tot het niveau van adviesverlening, doordat wij onze medewerkers meer cursussen hebben kunnen aanbieden. Deze kennis zal onze student-vrijwilligers beter advies laten verlenen. Daarnaast zijn wij op technisch vlak gegroeid door onze pilot die loopt met het Rechtsbijstandsportaal. Zodoende kunnen we de kwaliteit van het juridisch advies nog beter waarborgen.

De Leidse Rechtswinkel helpt meer dan duizend cliënten per jaar met hun juridische problemen. Het is van groot belang dat onze medewerkers goede kwaliteit van advies kunnen blijven verlenen aan al deze mensen die onze hulp nodig hebben. Wij hopen het contact met onze subsidiënten en partners goed te onderhouden en de huidige, prettige samenwerking voort te kunnen zetten. Ook zien wij de toenemende stroom aan sollicitanten met een glimlach tegemoet. De Rechtswinkel is een geliefde plek voor studenten om praktijkervaring op te doen. En wij zijn op onze plaats erg dankbaar voor hun inzet.

Wat niet uit het oog mag worden verloren is dat de Rechtswinkel pertinent geen advocatenkantoor is. De Leidse Rechtswinkel haalt haar charme uit haar vriendelijke en laagdrempelige karakter en beoogt op laagdrempelige wijze te kunnen worden benaderd door cliënten. Wij staan met een been in de sociale wereld en met het andere in de juridische. Het is van groot belang voor al onze medewerkers te beseffen dat alleen al luisteren naar de problemen van een cliënt, bijdraagt aan de oplossing ervan. Gehoord worden in deze soms erg bureaucratische samenleving is van groot belang.

Waar wij op dit moment mee bezig zijn is het ontwikkelen van een reflectieformulier welke ingevuld kan worden door cliënten. Wanneer cliënten dit formulier invullen kunnen onze student-medewerkers, maar ook de organisatie van de Rechtswinkel, inzicht krijgen in hoeverre ons advies de cliënt heeft geholpen en of wij zaken daadwerkelijk hebben kunnen oplossen. Op basis van deze kennis kunnen wij onze cliënten beter helpen, en krijgen de studenten waardevolle feedback.

Afsluitend hopen wij in 2022 het hele jaar onze deuren te mogen openen. Graag zouden wij zoveel mogelijk cliënten fysiek te woord willen staan bij De Leidse Rechtswinkel. Voor 2022 zien wij als doel De Leidse Rechtswinkel te behouden en daar waar het nodig is te verbeteren, en vooral vanuit ons nieuwe-normaal verder te kunnen groeien om zo een nog prettige werkplek voor onze medewerkers, en een nog betrouwbaardere adviesverlenende instantie te worden. Op deze wijze kan De Leidse Rechtswinkel van onschatbare waarde kan blijven voor de gemeente Leiden en haar omgeving.